

ВЕРЕМЧУК ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА

Київський Національний університет імені Т.Г. Шевченка,
юрист, психолог, член Української спілки психотерапевтів,
керівник відділу «Кризового консультування та психотерапії»
Одеського інституту психічного здоров'я

МОВНИЙ КОНТЕКСТ ПЕРЕДВИБОРЧОГО ДИСКУРСУ 2019 Р. В УКРАЇНІ

У зв'язку із черговими виборами Президента України, які проходять у вкрай нестабільних обставинах, проблема державної мовної політики знов стає актуальною. Не зважаючи на тектонічні зрушення, які останніми роками відчуло на себе все українське суспільство, мовне питання, на жаль, все ще не зникло із порядку денного української політики. І сьогодні воно займає одне з ключових місць у передвиборчому дискурсі 2019 року.

Теоретикам та практикам від політики добре відомо, що «демократичні вибори в органи політичної влади в сучасному суспільстві являють собою великий соціально-політичний захід, основна мета якого легітимне відтворення відносин громадського представництва в системі державного керівництва й управління» [1, с. 590].

Вибірчі кампанії, незалежно від типу виборів опираються на виборчі технології та мають однакові основні етапи, межі яких визначені політичними подіями. Якщо розглянути участь у виборах з позиції кандидата, можна виділити зроблені ним і його командою ряд певних кроків, які складають процедуру виборчої кампанії. Для кожного політика немисливо вступ в передвиборну боротьбу без аналізу як потреб виборців, так і своїх можливостей.

У зв'язку з тим, що з 2014 року Україна зазнала багато втрат та болючих змін, на тлі соціально-економічних проблем, на перший план у політичному дискурсі виходять питання економіки, зниження тарифів та перш за все війни. Але мовне питання все ще не втрачає своїх позицій і займає ключові місця в ряді програм низки кандидатів на посаду Президента України.

Варто відзначити, що більшість з кандидатів намагаються уникати розмов про мову, або обмежуватися загальними висловлюваннями, про «права громадян» та «захист української мови». Однак є низка кандидатів, які ставлять «мовне питання» одним з ключових у своїх програмах. Такі, як Р. Кошулинський, В. Купрій, В. Кривенко та чинний Президент України П. Порошенко, який наголошує: «Ми захищаємо свою мову, вкладаємо кошти у підтримку української культури. Продовжимо політику підтримки української мови як єдиної державної. Розширимо підтримку культурних проєктів – кіно, музики, книги та інших напрямів. Буде підтримано розвиток місцевих закладів культури, які стануть сучасними центрами розвитку громад. Сприятимемо залученню до роботи в українських школах носіїв англійської мови» [2].

Вищевказані кандидати, висвітлюючи мовне питання у свої програмах, намагаються завоювати і заручитися підтримкою патріотичного електорату через заклики до захисту української мови.

З іншого боку у передвиборчому дискурсі чітко окреслилася група кандидатів, які навпаки намагаються завоювати виборця, акцентуючи увагу на надання офіційного статусу другій мові. Це Ю. Бойко та О. Вілкул.

Деякі кандидати включають мовне питання у більш ширший світовий та культурний контекст. Такі, як Р. Насіров, А. Гриценко та Ю. Тимошенко. Так в програмі Ю. Тимошенко окремо про мову як об'єкт державної політики не йдеться, але в частині, присвяченій українській культурі, вона наголошує: «Фінансування культурного та духовного розвитку народу, збереження та примноження його культурної спадщини буде одним із пріоритетних напрямів спрямування державних коштів. Буде розгорнуто потужні центри присутності української культури за кордоном. Буде надаватися державна підтримка для фінансування перекладів іноземними мовами найкращих творів української літератури, їх видання та розповсюдження по світу» [3].

Позицію по мовному питанню також висловив у передвиборчому дискурсі кандидат на пост Президента України В. Зеленський, який в одному зі своїх інтерв'ю підкреслив, що «згідно з Конституцією, державною мовою є українська і має нею залишатися, проте влада повинна гарантувати вільний розвиток і використання інших мов. Українська мова чудова мова, коли на ній говорять грамотно і красиво, це приголомшливо» [4].

Таким чином можна зробити висновки, що мовне питання є й досі обов'язковим складником ідеологічної риторики різних політичних сил, порушується переважно в періоди перед виборами і є частиною низки виборчих програм кандидатів, хоча його роль і дещо змінилася у зв'язку зі склавшою ситуацією в Україні. Для більшості кандидатів, що виступають з пропозиціями щодо змін у державній мовній політиці, підняття проблеми мови, швидше за все, лише певний спосіб позиціонування себе у рамках традиційної для України системи координат. Втім, на нашу думку, основним засобом впливу на мовну ситуацію в країні могла би стати оновлена та раціональна мовна політика, яка б надала державній мові привабливості і не несла б примусового характеру.

Список використаної літератури:

1. Кирилюк Ф.М. Політологія. Навч. посібник. К.: Здоров'я, 2004. - 776 с.
2. Предвиборча програма кандидата у Президенти України П.Порошенка – [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vp2019/wp005pt021f01=295pt001f01=720.html>
3. Предвиборча програма кандидата на пост Президента України Ю.Тимошенка – [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vp2019/wp005pt021f01=225pt001f01=720.html>

4. Зеленський розповів своє бачення мовного питання в Україні / Українські новини [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://ukranews.com/ua/news/621259-ne-treba-tysnuty-rosijsku-movu-zelenskyj-rozpoviv-svoje-bachennya-movnogo-pytannya-v-ukrayini>

Ключові слова: виборча кампанія, передвиборча програма, мовне питання, передвиборчий дискурс.

Ключевые слова: избирательная кампания, передвиборная программа, языковой вопрос, предвыборный дискурс.

Key words: election campaign, election program, language issue, election discourse.

ІВАНОВА АНАСТАСІЯ В'ЯЧЕСЛАВІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри політичних теорій

ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ МЕЖ ПОЛІТИЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ: ВІД КОНФОРМІЗМУ ДО РАДИКАЛІЗМУ

Сучасний політичний процес як на внутрішньодержавному так і міжнародному рівні характеризується багатовимірністю взаємодій, якому властиве з одного боку зближення, гармонізація, компроміс, взаємозалежність, а з іншого боку поширюється стан посиленої боротьби за політичні, культурні, соціальні, економічні та інші інтереси та ескалації конфліктів на цьому фоні. Розподілення сил управління та підпорядкування політичних суб'єктів породжує проблему балансування між терпимістю та конформізмом, між радикальними мірами та інституційною боротьбою, де радикалізм та конформізм виступають крайніми формами політичного позиціонування. В сучасній політологічній думці не рідко зустрічаються дискусії та наукові спори з приводу визначення меж можливостей впливу політичної толерантності, ступеню відособленості суб'єктних позицій від не прийнятих явищ та рівня активності або пасивності сторін. Зустрічаються ряд концепцій, які отожднюють політичний конформізм з політичною толерантністю, чи розглядають політичний конформізм як наслідок чи негативний результат застосування політичної толерантності як методу чи засобу врегулювання в політичних відносинах. Таке бачення засновується на визначенні політичної нетерпимості як складової політичної боротьби.

Альтернативне бачення будується на розмежуванні та автономізації цих двох політичних станів. Даний підхід розглядає можливість політичної боротьби інституційними методами, утримуючи реалізацію норми толерантності від крайніх її формацій (її надмірного прояву конформізму чи, натомість, її браку, що породжує радикалізм). Відтак, це створює регламентований простір раціональної політичної конку-